

XVII. Csángó Bál

Tervezett program
Budapest, Petőfi Csarnok
2013. február 9. (szombat)

A Kisebbségekért - Pro Minoritate Alapítvány és a Moldvahon Csángó Kulturális Egyesület 2013. február 9-én (szombaton) tizenhetedik alkalommal rendezi meg a "Csángó Bált" a budapesti Petőfi Csarnokban, melynek fővédnöke dr. Áder János, Magyarország köztársasági elnöke.

2013-ban ünnepeljük Petrás Incze János minorita szerzetes, klézsei pap születésének 200. évfordulóját. A műsor Klézse tudós és a csángó magyarok iránt elkötelezett papjának kíván emléket állítani, bemutatta a "rokonföldi" leveleit, gyűjtéseit és a róla szóló dokumentumokat.

A XVII. Csángó Bálon részt vesz, és köszöntő beszédet mond a Magyar Köztársasági Érdemrend Lovagkeresztjével kitüntetett Tytti Isohookana-Asunmaa, Finnország korábbi kulturális minisztere.

A Csángó Bál szervezői a moldvai magyarság létét alapjaiban fenyegető kedvezőtlen társadalmi és gazdasági folyamatokra kívánják felhívni a közvélemény figyelmét, és igyekeznek támogatókat nyerni a csángó magyarság megmaradását, illetve felemelkedését célzó erőfeszítésekhez. A Csángó Bálról és a moldvai csángó magyarokról bővebb információt a mellékelten küldött tájékoztató kiadványunkban olvashat.

A csángó magyarok hagyományos budapesti fesztiválja egész estés - tizenkét óra hosszát tartó -, párhuzamosan futó programokból álló rendezvénysorozat. Az idei műsor keretében - a korábbi évekhez hasonlóan - gyimesi, és moldvai csángó magyar hagyományőrző, valamint magyarországi hivatásos és amatőr együttesek lépnek színpadra. A Csángóföldről meghívott mintegy félszáz táncos, zenész és énekes révén bepillantást nyerhetünk a csángó zene- és tánckultúrába. Délután gyerek táncházzal kezdődik a bál programja.

Rendezvényünkön 19.00-tól színpadra lépnek hagyományőrzők Forrófalváról, Klézseből, Pusztinából, Külsőrekecsinből, Gastenyből, Radoaiából, Somoskáról, Gyimesből, Kóstelekről. Vendégeink lesznek: Antal Tibor, Bálint Balán Erzsébet, Hodorog András, Gheorghe Stefan, Ivanciu Milea Legedi László István, Mandache Aurel, Nyisztor Ilona, Paun Ionel, Petrás Mária, Timár János, Timár Viktor, Bácsi Gyurka Zenekar, Dresch Dudás Mihály, Fanfara Complexa, Kőketánc Gyerektánház, Somos Együttes, Szigony Együttes, Zerkula Emlékzenekar és a Zurgó Együttes. Műsorunkban fellép Tintér Gabriella és a Szellő Táncegyüttes, a "Fölszállott a páva" népzenei és néptánc tehetségkutató verseny középdöntős versenyzői.

A színpadi műsort több helyszínen zajló táncház, koncertek, énektanítás, könyvbemutatók és más programok követik. Bemutatkozik a moldvai csángó magyar oktatási program, melyben szakmai partnerünk a Moldvai Magyar Oktatásért Alapítvány és a Keresztszülők a Moldvai Csángómagyarokért Egyesület.

Fontosnak tartjuk azt is, hogy a hagyományos bemutatóktól eltérően a kortárs művészetek eszközeivel is bemutatásra kerüljenek a csángó magyar kultúra egyes elemei. Kiállításunkon Petrás Mária keramikus alkotásait tekintheti meg a közönség.

A színpadi műsort megelőzően tartjuk a Kőketánc Gyermektáncházat 16.30-18.15 között, amelynek az előző években hatalmas sikere volt a kisgyermekes családok körében: gyermekeknek

12 éves korig ingyenes, felnőtt kísérőknek: 300 Ft (abban az esetben, ha kizárólag a gyermek táncházban vesznek részt, egyébként a belépőjegy ide is érvényes).

A műsort követő, hajnalig tartó táncházban pedig a nézőközönség is tevékeny részesévé válhat a kultúrának. A programnak ebben a részében a moldvai és gyimesi hagyományőrző csoportok segítségével tanulhatják meg az érdeklődők a csángó magyar táncokat. Ugyanakkor fontosnak tartjuk, hogy a hagyományos bemutatók mellett, a kortárs művészetek eszközeivel is bepillantást nyújtsunk a csángó magyar kultúrába. A Csángó Bálon ezért fényképészek, textil- és kerámiaművészek mutatják be a csángó kultúrkörből merített munkáikat

A rendezvény alapvető célja a moldvai és a gyimesi csángó magyarok rendkívül régies és páratlanul gazdag népművészetének és hagyományainak bemutatása a hazai és a nemzetközi közönség számára. Bálunkkal szeretnénk alkalmat teremteni arra, hogy a közép- és kora újkori magyar és európai kultúra számos elemét máig megőrző csángó magyarok bemutathassák viseleteiket, szokásaikat, zenéjüket és táncaikat színpadi produkció keretében.

Jegyek elővételben kaphatók a helyszínen január 30-tól. Ülőjegy: 3500 Ft, Állójegy: 2000 Ft, Támogatói jegy: 10.000 Ft.

A csángókról és az elmúlt évek történéseiről

A moldvai csángó magyarokat történeti forrásaink a XIII. századtól említik. A ma általánosan elfogadott nézet szerint a Kárpát-medencéből érkeztek mai szálláshelyükre a középkori magyar királyság keleti határainak ellenőrzésére és védelmére. A XV. században a moldvai csángó magyarok számát a Dél-Magyarországról idemenekült, az inkvizíció által üldözött huszita eretnekek is gyarapították. A XVI-XVII. századi háborúk és járványok hatására a moldvai csángó magyarok lélekszáma erősen csökkent, s csak a XVIII. század második felétől (az 1764-es madéfalvi veszedelmet követő) egyre erősödő székely kivándorlás nyomán kezdett ismét gyarapodni. Ez idő tájt népesül be a Keleti-Kárpátok addig lakatlan szorosa, Gyimes. A gyimesi és különösképp a moldvai csángó magyarok olyan közösségeket alkotnak, melyek az anyaországtól elszakadva, évszázadok óta kisebbségi sorban élnek. Kultúrájuk a nyelvileg és vallásilag idegen környezetben elszigetelődött s ez által - valamint a Moldvai Fejedelemséget 1861-ig sújtó török hódoltságnak is köszönhetően - konzerválódott. Ezért sok szempontból a hagyományos, úgynevezett preindusztriális társadalmak vonásait hordozzák.

A mára mintegy 250.000 főre duzzadt moldvai katolikusoknak csak töredéke, mintegy 60.000 fő beszéli a magyar nyelvet, melyet azonban sem a közigazgatásban, sem az oktatásban, sem a moldvai katolikus egyház keretei között nem gyakorolhatnak. Saját értelmiségi réteg, valóságos politikai érdekképviselő és egyéb önálló intézményrendszer híján a részben középkori mentalitást és kultúrát hordozó moldvai magyarság kiszolgáltatottan áll a globalizáció, a modern nacionalizmus és a Kelet-Európát sújtó gazdasági recesszió kihívásaival szemben.

Az új évezred küszöbén - Magyarország külpolitikai erőfeszítéseinek köszönhetően - már a nemzetközi közvélemény is megkülönböztetett figyelmet szentel a moldvai csángó magyarok kulturális értékeinek és jelenlegi nehézségeinek:

2001. május 23-án az Európa Tanács (ET) Parlamenti Közgyűlésének Állandó Bizottsága egyhangúlag elfogadta Tytti Isohookana Asunmaa finn riportőr jelentését, amely kimondja, hogy a moldvai csángók "a magyar nyelv egy korai változatát beszélik, ősi hagyományokat, változatos népművészetet és népi kultúrát őriznek, amely különleges értéket jelent Európa számára". 2001.

június 6-án pedig a testület ismét aggodalmainak adott hangot a Romániában élő csángó kisebbség helyzete miatt.

Dr. Mádl Ferenc köztársasági elnök úr 2001. október 9-ei vatikáni tárgyalásai során megköszönte az Apostoli Szentszéknek azt a szerepet, melyet abban játszott, hogy az ET a közelmúltban, határozatlan magyar nyelvként ismerte el a csángók nyelvét. Vatikáni részről tájékoztatták az Államfőt: "Ezzel összefüggésben lépéseket tettek arra, hogy sor kerüljön a konzekvenciák levonására, a magyar nyelvű hitélet lehetővé tétele érdekében."

2002 szeptemberében pedig - közel fél évszázados várakozás után - két moldvai csángó községben, Klézsében és Pusztinában, majd 2003-ban újabb négy faluban ismét lehetőség nyílt a magyar nyelv (mint anyanyelv) általános iskolai oktatására. 2006 szeptemberétől 16 faluban tanulhatnak a csángó gyermekek az állami iskolákban is magyar nyelvet. 2012. február 1. óta a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetségének felügyelete mellett működik immár 26 helyszínen az oktatás. A Moldvai Magyar Oktatásért Alapítvány (AMMOA) és a Keresztszülők a Moldvai Csángómagyarokért Egyesület (KEMCSE) működteti sikeresen a "Legyen Ön is Keresztapa, Keresztanya!" programot, amelyhez csatlakozva bárki támogathatja egy csángó gyermeknek a magyar nyelv tanulását. További információ a : www.csango.eu, www.keresztszulok.hu.

Sólyom László köztársasági elnököt 2006. november 6-án tett vatikáni látogatása során magánkihallgatáson fogadta XVI. Benedek pápa, melynek során beszélgetést folytattak többek között a határon túli magyarokról. Ezt követően a szentszéki államtitkárral folytatott megbeszélésen a köztársasági elnök úr jogi megoldást javasolt arra, hogy a moldvai csángó magyarok magyar nyelven misézhesenek.

2009 októberében történelmi esemény volt Csángóföldön. Együtt misézett Petru Gherghel moldvai római katolikus püspök és Cserhádi Ferenc esztergomi segédpüspök a Bákó megyei Lábnyikon. A példa nélküli szertartás a Teleki László Alapítvány által szervezett csángó konferencia záróakkordja volt. A moldvai csángó magyarok 1990 óta kérik a Jászvásári Püspökséget, hogy engedélyezze magyar mise tartását. A pusztinaiak egy csoportja a Vatikánig is eljutott a kéréssel, de eddig csak ígéretet kaptak. A magyar, román és latin nyelvű szertartáson Petru Gherghel jászvásári püspök arra bízta a híveket, hogy anyanyelvükön dicsérjék az Urat.

A "Csángó Bál"

Rendezvényünk elismerésre és népszerűsége tett szert az elmúlt évek folyamán, a meghívók, valamint az eladott jegyek száma alapján végzett becsléseink szerint alkalmanként mintegy 3.000 vendég vett részt az elmúlt évi bál programján. Korábbi rendezvényeinket a magyar társadalom, gazdaság és kultúra számos jeles képviselője, valamint több magas rangú állami tisztviselő is megtisztelte. Több napilap, rádió és TV műsor is hírt adott az eseményről. 2002-ben Mádl Ferenc köztársasági elnök úr a Csángó Bálon adta át az első magyar igazolványokat csángó magyaroknak, és ezt követően 2005-ig minden évben vállalta a bál fővédnökségét. 2006-2010 között Sólyom László köztársasági elnök úr volt a rendezvény fővédnöke, aki 2008-ban nyitóbeszédet mondott a rendezvényen. 2011-12-ben Schmitt Pál köztársasági elnök úr volt a rendezvény fővédnöke. 2013-ban dr. Áder János köztársasági elnök úr a rendezvény fővédnöke.